

De Samenhang tussen Herinnerde Ouderschapsstijl en Burn-Out en het hebben van een Partner als Beschermende Factor

Leja S. van Lier

Begeleider MSc D. Kessing

Bachelorthesis Psychologie & Gezondheid

Departement Medische en Klinische Psychologie, Tilburg University

Februari 2014

Samenvatting

Aanleiding: Er zijn weinig studies gedaan naar de invloed van ouderschapsstijl als risicofactor voor burn-out, terwijl onderzoek laat zien dat ouderschapsstijl samenhangt met mentale en fysieke gezondheid. Daarnaast blijkt dat sociale steun door een partner een beschermend effect kan hebben op burn-out. In deze studie wordt onderzocht of herinnerde ouderschapsstijl samenhangt met een burn-out en of deze relatie wordt gemodereerd door het hebben van een partner.

Methode: 1103 respondenten uit de algemene Nederlandse populatie (53% man; $M = 41.5 \pm 12.4$ jaar) hebben de Remembered Relationship with Parents (RRP) en de Utrechtse Burnout Schaal voor Algemene beroepen (UBOS-A) ingevuld. Er is een hiërarchische logistische regressieanalyse uitgevoerd op de data om te onderzoeken of herinnerde ouderschapsstijl en burn-out samenhangen en om moderatie door een partner op deze relatie te onderzoeken.

Resultaten: Ouderschapsstijlen waarbij sterke vervreemding van ouders wordt herinnerd, worden geassocieerd met meer kans op burn-out (OR = 2.33, 95% CI [1.27, 4.27]; OR = 3.04, 95% CI [1.73, 5.37]) in vergelijking met een ouderschapsstijl die herinnerd wordt als niet problematisch. Ook het beschermend effect van sociale steun door een partner op de kans op burn-out is significant (OR = 0.54, 95% CI [0.34, 0.86]). Echter modereert sociale steun de relatie tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out niet.

Conclusies: Er is een samenhang tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out. Een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch beschermt tegen burn-out en het hebben van een partner heeft, bovenop ouderschapsstijl, een beschermend effect tegen burn-out. De klinische implicatie is ouderschapsstijl te betrekken bij de behandeling van burn-out.

Zoekwoorden: werkgerelateerde stress, burn-out, sociale steun, partner, ouderschapsstijl

Abstract

Background: Few studies have been done on the influence of parenting style as a risk factor for burnout while parenting style is related to mental and physical health. It also appears that social support from a partner can have a protective effect on burnout. This study investigates whether remembered parenting style is associated with burnout and whether this relationship is moderated by having a partner.

Methods: 1103 respondents from the general Dutch population (53% male; $M = 41.5 \pm 12.4$ years), filled in the Remembered Relationship with Parents (RRP) and the Utrechtse Burnout Scale for general professions (UBOS-A). A hierarchical logistic regression analysis was performed on the data to investigate the relationship between remembered parenting and burnout and to investigate whether having a partner moderated this relationship.

Results: Parenting styles whereby strong alienation from parents is remembered, are associated with an increased risk for burnout (OR = 2.33, 95% CI [1.27, 4.27]; OR = 3.04, 95% CI [1.73, 5.37]) in comparison with the optimal parenting style. Also, the protective effect of social support from a partner on burnout was significant (OR = 0.54, 95% CI [0.34, 0.86]). However, the relationship between parenting style and burnout is not moderated by social support.

Conclusions: There is a connection between remembered parenting style and burnout. A parenting style remembered as not problematic protects against burnout and having a partner, in addition to parenting style, has a protective effect against burnout. The clinical implication is to involve parenting style in the treatment of burnout.

Keywords: occupational stress, burnout, social support, spouses, parenting style

De Samenhang tussen Herinnerde Ouderschapsstijl en Burn-Out en het hebben van een Partner als Beschermende Factor

Een gemeenschappelijke aanname in de psychologie is dat opvoeding en de ouder-kindrelatie invloed hebben op het aanpassingsvermogen van een persoon gedurende zijn volwassen leven. Het vermogen tot aanpassing aan stressoren is gerelateerd aan latere mentale gezondheid (Baumrind, 1971; Bowlby, 1969; Lamb, 2012; Rothrauff, Cooney, & An, 2009) en fysieke gezondheid (Dong et al., 2004; Luecken, Rodriguez, & Appelhans, 2005) zoals burn-out. Een burn-out is een chronisch stresssyndroom dat zich geleidelijk ontwikkelt ten gevolge van een langdurige stresssituatie (Schaufeli & Enzmann, 1998). Het omvat emotionele uitputting, depersonalisatie en verminderde persoonlijke bekwaamheid (Schaufeli, Maslach, & Marek, 1993).

Recente ontwikkelingen zoals steeds langere werkweken, hogere werkdruk, snelle technologische en organisationele ontwikkelingen en baanonzekerheid, hebben ervoor gezorgd dat werknemers kwetsbaar zijn (Ahola et al., 2006; Schaufeli & Greenglass, 2001) voor een burn-out. Het percentage werknemers met burn-outklachten is de laatste jaren dan ook toegenomen. In 2010 ging het om 13% van de werknemers (Driessen & Hooftman, 2010).

Er zijn verschillende risicofactoren die een rol spelen bij het ontwikkelen van een burn-out waaronder de subjectieve ervaring van werkgerelateerde stress (Schaufeli & Peeters, 2000), disfunctionele coping (Ahola et al., 2006; Antoniou, Ploumpi, & Ntalla, 2013; Van Dierendonck, Schaufeli, & Buunk, 1998), omgevingsfactoren op het werk en persoonlijke factoren zoals life events (Dyrbye et al., 2006). Ook voorspelt persoonlijkheid componenten van burn-out (Zellars, Perrewé, & Hochwarter, 2000) en hangt motivatie samen met het ervaren van werkgerelateerde stress (Gandoy-Crego, Clemente, Mayán-Santos, & Espinosa, 2009). Mogelijk is ouderschapsstijl ook een risicofactor voor burn-out. Dit is tot op heden minimaal onderzocht. Onderzoek heeft zich tot nu toe voornamelijk gericht op de gevolgen

van ouderschapsstijl op tal van levensgebieden of slechts op deelaspecten van burn-out.

Risicofactoren in ouderschapsstijl

Ouderlijk gedrag, evenals de verwachtingen van ouders ten opzichte van hun kind, bestaan uit een empathische en controlerende dimensie (Baumrind, 1971) waarbij het van belang is dat hiertussen een balans is. Een disbalans kan leiden tot problemen in de volwassen leeftijd. Bescherming werkt ondersteunend zolang het bescheiden wordt toegepast (Segrin, Wosidlo, Givertz, Bauer, & Murphy, 2012). Er is namelijk een kromlijng (U-vorm) verband gevonden tussen de mate van ouderlijke controle en psychologische problemen bij kinderen waarbij allebei de extremen worden geassocieerd met meer psychologische problemen (Amato & Booth, 1997). Overdreven beschermende ouders gebruiken methoden die niet aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van het kind, waardoor de ontwikkeling van verantwoordelijkheid en autonomie in het gedrag komt (Segrin et al., 2012). Dit wordt geassocieerd met verminderd psychisch welzijn (LeMoyne & Buchanan, 2011) en specifiek met problemen bij emotieregulatie (Fischer, Forthun, Pidcock, & Dowd, 2007), minder 'self-efficacy' (Givertz & Segrin, 2012) en het hangt samen met persoonlijkheidstrekken als afhankelijkheid en neuroticisme (Montgomery, 2010).

Ook weinig liefde en aandacht wordt geassocieerd met psychologische problemen. Uit eerder onderzoek naar herinnerde ouderschapsstijl blijkt dat hoge niveaus van afstandelijk, koud en autoritair ouderschap geassocieerd worden met een verhoogd risico op bijna alle psychopathologische aandoeningen (Kendler, Myers, & Prescott, 2000), verminderde zelfredzaamheid (Steinberg, Lamborn, Dornbusch, & Darling, 1992) en verminderd zelfvertrouwen (Martínez, García, & Yubero, 2007). Daarbij blijkt de ouderschapsstijl van zowel vader als moeder even zwaar bij te dragen aan potentiële risicofactoren (Kendler et al., 2000).

Sociale steun in de vorm van een partner

Sinds lange tijd blijkt dat sociale steun een belangrijke hulpbron kan zijn voor mentale gezondheid (Brown, Bulanda, & Lee, 2005; House, Landis, & Umberson, 1988) en ook specifiek voor het voorkomen van burn-out (Campbell, Perry, Maertz, Allen, & Griffeth, 2013) door te dienen als een buffer bij coping of door direct het welzijn te verbeteren (Greenglass, Fiksenbaum, & Burke, 1994; Greenglass, Fiksenbaum, & Burke, 1996; Vicentic et al., 2013). Een bufferend effect bij coping houdt in dat iemand die sociale steun ervaart relatief goed bestand is tegen de schadelijke effecten van stress. Ook sociaaldemografische factoren zoals leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en burgerlijke staat worden geassocieerd met burn-out maar het effect van demografische factoren is inconsistent blijkt uit een review (Maslach, Schaufeli, & Leiter, 2001; Schaufeli & Enzmann, 1998). Desalniettemin heeft het hebben van een partner een positief effect op gezondheid en levensduur (Murphy, Grundy, & Kalogirou, 2007) en wordt alleenstaand zijn geassocieerd met meer kans op burn-out (Schaufeli & Enzmann, 1998). Dit effect is bovendien groter voor mannen (Ahola et al., 2006; Murphy et al., 2007). Vrouwen beschikken over een groter sociaal netwerk van affectieve relaties waar zij sociale steun kunnen vinden (Greenglass, 1993) en dragen zorg voor het onderhouden van het sociale netwerk voor een familie (Dykstra & De Jong Gierveld, 2004).

Ouderschapsstijl als risicofactor voor burn-out

De gehanteerde ouderschapsstijl heeft invloed op de gehele levensloop van een persoon doordat het mede bepaalt hoe een persoon omgaat met problemen en stress, kortom: coping. Coping blijkt gerelateerd aan mentale gezondheid (Baumrind, 1971; Bowlby, 1969; Lamb, 2012; Rothrauff et al., 2009) en fysieke gezondheid (Dong et al., 2004; Luecken et al., 2005) en aan burn-out (Ahola et al., 2006; Antoniou et al., 2013; Van Dierendonck et al., 1998). Het is daarom aannemelijk dat er een directe relatie bestaat tussen ouderschapsstijl en de kans op

het ontwikkelen van een burn-out. Bovendien blijkt dat inadequate zorg in de kinderjaren kan resulteren in langdurig verhoogde stressreactiviteit (Luecken et al., 2005). Wanneer de ouderschapsstijl wordt herinnerd als disfunctioneel is de kans groter dat een individu kwetsbaarder is voor burn-out. Een dergelijke relatie is ook bekend voor depressie: er is een verhoogd risico op depressie tot decennia nadat een individu is blootgesteld aan emotioneel misbruik in de kindertijd (Chapman et al., 2004) wat impliceert dat er jaren na de opvoeding nog verbanden gevonden kunnen worden die daarop te herleiden zijn.

Op het gebied van ouderschapsstijl is uit een Koreaanse studie gebleken dat herinnerde ouderschapsstijl samenhangt met een academische burn-out. Een academische burn-out is een burn-out bij een student. In deze studie waren vier ouderschapsstijlen tegen elkaar afgezet om de samenhang met academische burn-out te onderzoeken. In het bijzonder bleek de stijl waarbij er overdreven controle en weinig responsiviteit was van ouders geassocieerd te worden met een verhoogde kans op burn-out ten opzichte van de stijl waarbij er niet overdreven werd gecontroleerd en er veel responsiviteit was. Dezelfde bevindingen werden gerapporteerd voor zowel vader als moeder (Shin, Lee, Kim, & Lee, 2012).

Het is onduidelijk of deze resultaten generaliseerbaar zijn naar Westerse populaties vanwege grote verschillen tussen Aziatische en Westerse culturen. Zo zijn Aziatische culturen collectivistisch ingesteld en Westerse culturen individualistisch. Mede hierdoor zijn andere aspecten van het leven meer van belang. In Aziatische culturen wordt in vergelijking met Westerse culturen meer waarde gehecht aan prestaties op school en een carrière voor de eer van de gehele familie (Huan, Yeo, Ang, & Chong, 2008). Tevens blijkt dat respondenten uit Japan en Taiwan hogere niveaus van burn-out rapporteren dan Noord-Amerikanen (Golembiewski, Boudreau, Munzenrider, & Luo, 1996). Het is aannemelijk dat dit ook geldt voor andere Aziatische landen. Mogelijk is het effect van ouderschapsstijl op burn-out in een Westerse populatie daardoor niet aanwezig.

In deze studie zal daarom onderzocht worden of herinnerde ouderschapsstijl samenhangt met een zelfgerapporteerde burn-out in een Nederlandse populatie en zal tevens bekeken worden of sociale steun door een partner een modererend effect heeft.

De vraagstelling luidt: *‘Hangt herinnerde ouderschapsstijl samen met een burn-out en wordt deze relatie gemodereerd door het hebben van een partner?’* Naar aanleiding van de vraagstelling zijn de volgende twee hypothesen opgesteld:

1) *‘Als de herinnerde ouderschapsstijl van beide ouders positief is, is er significant minder kans op een burn-out’*. Dit sluit aan bij de bevindingen van de Koreaanse studie: wanneer er een optimale hechtingsstijl was van beide ouders naar hun kind toe, dan werd er minder disfunctie gerapporteerd op de drie subschalen van academische burn-out in vergelijking met anderen waarvan de ouders een affectieloze, controlerende stijl hanteerden (Shin et al., 2012).

2) *‘Als de herinnerde ouderschapsstijl van beide ouders negatief is, heeft het hebben van een partner een beschermende functie voor het krijgen van een burn-out’*. Eerder onderzoek in Nigeriaanse ziekenhuizen heeft uitgewezen dat zusters die weduwe zijn, in vergelijking met getrouwde zusters, significant hogere burn-out symptomen vertonen (Ifeagwazi, 2006). Een Finse studie (Ahola et al., 2006) liet zien dat alleenstaanden een verhoogd risico op burn-out hebben maar dat dit alleen voor mannen geldt. Omdat dit om een Westerse studie gaat is het aannemelijk dat het nadelige effect voor mannen ook opgaat in een Nederlandse populatie.

Methode

Respondenten

De steekproef bestond uit 1597 volwassenen uit de algemene Nederlandse populatie. Het merendeel van de respondenten was ten tijde van het onderzoek woonachtig in Noord-Brabant (67%). De data zijn op basis van quotasampling verzameld zodat geslacht en leeftijd evenredig vertegenwoordigd zijn. De data zijn verzameld door studenten die de respondenten persoonlijk benaderd hebben. Nadat het doel van het onderzoek was uitgelegd en anonimiteit was verzekerd, kon de respondent besluiten schriftelijk toestemming te geven voor vrijwillige deelname. Na het invullen van de vragenlijsten door zelfrapportage heeft de respondent de ingevulde vragenlijsten bij desbetreffende student ingeleverd. Respondenten die één of beide vragenlijst(en) niet ingevuld hadden, werden uitgesloten van dit onderzoek. Dit ging om 492 respondenten met betrekking tot de Utrechtse Burnout Schaal voor Algemene beroepen (UBOS-A). Het merendeel van de geëxcludeerde respondenten was met pensioen of werkloos (58%) en van deze groep was 69% ouder dan 60 jaar. Bij de Remembered Relationship with Parents (RRP) ging dit om vier respondenten. In totaal zijn 1103 respondenten meegenomen in deze analyse (53% man; $M = 41.5 \pm 12.4$ jaar), waarvan de meerderheid ten tijde van het onderzoek een contract voor onbepaalde tijd had (73%).

Meetinstrumenten

Ouderschapsstijl

In deze studie wordt herinnerd ouderschap gemeten waaronder de perceptie van ouderlijke zorg met de nadruk op de tekortkomingen in de empathische relatie tussen ouder en kind wordt verstaan (Denollet, Smolderen, Van den Broek, & Pedersen, 2007). De vragenlijst Remembered Relationship with Parents (RRP) (Denollet et al., 2007) is hiervoor gebruikt. De

RRP heeft een retrospectief design en wordt voor vader en moeder afzonderlijk ingevuld door het gebruik van twee identieke sets van tien vragen. De RRP is geschikt voor niet-psihiatrische populaties en kan gebruikt worden om de relatie tussen ouderschapsstijl en mentale en fysieke gezondheid weer te geven. De vragenlijst bestaat uit twee subschalen: ‘vervreemding’ (disfunctionele communicatie en intimiteit) en ‘controle’ (overdreven bescherming). De vervreemdingsschaal heeft een meer interne, gevoelsmatige focus (‘Ik had vaak het gevoel dat mijn moeder/vader me niet begreep’). De controleschaal heeft een externe focus gezien deze schaal meer gericht is op hoe de persoon het gedrag van zijn ouders herinnert (‘mijn moeder/vader beschermde mij teveel tegen problemen’). De antwoorden worden gescoord op een Likertschaal van 0 (= onjuist) tot en met 4 (= juist). Een hogere score indiceert een relatie herinnerd als zijnde slechter. Scores op de twee subschalen kunnen variëren van 0 tot en met 40. De schalen dragen onafhankelijk bij aan de relatie met problematiek waarbij een combinatie van een hoge score op beide schalen het meest geassocieerd wordt met problematiek. De RRP blijkt een valide meetinstrument. De interne consistentie van de RRP bleek in eerder onderzoek goed te zijn, met een Cronbach’s α coëfficiënt van .85 voor vervreemding en .83 tot .86 voor controle (Denollet et al., 2007). In deze studie was Cronbach’s α .89 bij vervreemding en voor controle .90 en wordt deze lager zodra een item verwijderd zou worden.

Burn-out

Burn-out is gemeten met de Utrechtse Burnout Schaal voor Algemene beroepen (UBOS-A) (Schaufeli & Van Dierendonck, 1994). Dit is de Nederlandse variant van de Maslach Burnout Inventory – General Survey (MBI-GS) (Schaufeli, Leiter, Maslach, & Jackson, 1996). De UBOS-A bestaat uit vijftien items verdeeld over drie subschalen die de respondent zelf kan invullen. De eerste subschaal is ‘emotionele uitputting’ (UBOS-U; 5 items) oftewel het gevoel

door werk op of leeg te zijn ('Ik voel me mentaal uitgeput door mijn werk'). De tweede subschaal is 'mentale distantie' (UBOS-D; 4 items). Dit houdt in dat een persoon afstandelijk en cynisch is ten opzichte van de werkzaamheden die hij/zij normaal uitvoert ('Ik merk dat ik teveel afstand heb gekregen van mijn werk'). Ten derde is er de subschaal 'competentie' (UBOS-C; 6 items) wat inhoudt in hoeverre een persoon zich in staat voelt om zijn werk naar behoren uit te voeren ('Op mijn werk blaak ik van zelfvertrouwen'). De items worden gepresenteerd op een Likertschaal van 0 (= nooit) tot en met 6 (= altijd). De score kan per schaal berekend worden door de score te middelen. Ook wordt een somscore berekend van de drie schalen samen waaruit het oordeel 'burned-out' of 'niet burned-out' volgt. Een hoge score op uitputting en distantie gecombineerd met een lage score op competentie zijn indicatief voor burn-out (Schaufeli & Van Dierendonck, 1994; 'UBOS Utrechtse Burnout Schaal', z.j.). De UBOS-A is door de COTAN beoordeeld met een voldoende voor betrouwbaarheid en voor criteriumvaliditeit en inhoudsvaliditeit luidt het oordeel goed (Evers et al., z.j.). In onderzoek van Schaufeli en Van Dierendonck (1994) was Cronbach's α coëfficiënt .87 voor emotionele uitputting, voor mentale distantie .70 en voor competentie .78. In deze studie was Cronbach's α coëfficiënt respectievelijk .87, .79 en .79.

Partner

Algemene demografische gegevens van de respondent zijn bevraagd waaronder geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en of de respondent een partner heeft (ja/nee).

Procedure

In deze cross-sectionele studie wordt onderzocht of herinnerde ouderschapsstijl samenhangt met burn-out en of het hebben van een partner een modererend effect op deze samenhang heeft. De onafhankelijke variabelen waren 1) herinnerde ouderschapsstijl, dus het al dan niet

herinneren van een positieve relatie op de dimensies vervreemding en controle en 2) het al dan niet hebben van een partner. De afhankelijke variabele was het al dan niet in aanmerking komen voor het label burn-out door zelfrapportage. Voor herinnerde ouderschapsstijl werd er een totaalscore gebruikt voor vader en moeder gezamenlijk. Eerdere studies gaven bewijs dat een totaalscore gebruikt kan worden voor herinnerde ouderschapsstijl (Denollet et al., 2007; Shin et al., 2012). Afhankelijk van een hoge of lage score op de subschalen vervreemding en controle worden er, op basis van het Parental Bonding Instrument (PBI), vier ouderschapsstijlen onderscheiden (Parker, 1979). Deze indeling wordt in dit onderzoeksverslag aangehouden om validiteit van de daadwerkelijke ouderschapsstijl te waarborgen (Parker, 1979) en ziet er als volgt uit: hoog op vervreemding en controle (*'affectionless control'*), laag op vervreemding en hoog op controle (*'affectionate constraint'*), hoog op vervreemding en laag op controle (*'weak bonding'*) en laag op vervreemding en controle (*'optimal bonding'*). Als cutoff score werd het 75^e percentiel gebruikt dat in eerder onderzoek werd aangehouden om onderscheid te maken tussen hoge en lage scores op basis van de RRP (Denollet et al., 2007).

De frequenties van de demografische variabelen (geslacht, leeftijd, wel of geen partner en opleidingsniveau) zijn gestratificeerd op basis van de vier ouderschapsstijlen. Met Chi-square tests voor onafhankelijkheid is getoetst of er significante verschillen waren betreffende de demografische variabelen tussen de vier ouderschapsstijlen. Om te bekijken of er samenhang is tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out (hypothese 1) zijn de scores op de dimensies van de UBOS-A bekeken per ouderschapsstijl en is met behulp van One-Way ANOVAs getoetst op significantie. Ook is er gekeken naar de correlaties tussen de UBOS-A dimensies en de RRP dimensies. Om te bekijken of er een beschermend effect is van sociale steun in de vorm van een partner (hypothese 2), zijn er independent samples *t*-tests gedaan om te onderzoeken of scores op de RRP en UBOS-A significant afwijken tussen de groepen met en zonder partner. Allebei de hypothesen zijn onderzocht door het uitvoeren van de

hiërarchische logistische regressieanalyse (block method = enter) waarmee werd bekeken of herinnerde ouderschapsstijl en sociale steun door een partner burn-out kunnen voorspellen. Specifiek werd hiermee bekeken of sociale steun door een partner de relatie tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out modereert. De vier groepen die ingedeeld zijn op basis van herinnerde ouderschapsstijl werden ingevoerd (stap 1), vervolgens werd sociale steun in de vorm van wel of geen partner ingevoerd (stap 2) en daarnaast zijn geslacht, leeftijd en opleidingsniveau ingevoerd als controlevariabelen (stap 3).

De statistische analyses zijn uitgevoerd met SPSS voor Windows, versie 21. Uit de kurtosis en skewness waarden en de Kolmogorov-Smirnov toets bleek dat de data niet normaal verdeeld waren maar de data zijn robuust voor schending door de grote steekproef. SPSS is gebruikt om te controleren of assumpties van lineaire samenhang, multicollineariteit en steekproefgrootte behorende bij de gebruikte statistische analyses niet geschonden werden. Voor missende waarden is de SPSS optie ‘exclude cases pairwise’ gebruikt en voor alle analyses is een p -waarde van .05 gehanteerd om statistische significantie te bepalen.

Resultaten

Beschrijvende statistieken

De frequenties van de demografische variabelen, geslacht, leeftijd, wel of geen partner en opleidingsniveau van de onderzoeksgroep, zijn gestratificeerd op basis van de beschreven ouderschapsstijlen: hoog op vervreemding en controle, laag op vervreemding en hoog op controle, hoog op vervreemding en laag op controle en laag op vervreemding en controle (zie Tabel 1). Leeftijd en het hebben van een partner zijn gelijkmatig verdeeld over de vier groepen. Van de 1103 respondenten herinnert de meerderheid de ouderschapsstijl als niet problematisch ($n = 707$). Uit de Chi-square tests voor onafhankelijkheid bleek dat er wel significante verschillen zijn tussen de ouderschapsstijlen betreffende geslacht en opleidingsniveau. In de groep met een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch rapporteren er in verhouding meer respondenten HBO of hoger als hoogst genoten opleiding. Het percentage mannen is lager in de groepen die vervreemding als problematisch herinneren (zie Tabel 1). Er is een independent samples t -test uitgevoerd om de scores op vervreemding tussen mannen en vrouwen te vergelijken. Uit de test bleek dat er een significant verschil is tussen de scores van mannen ($M = 11.13$, $SD = 7.85$) en vrouwen ($M = 13.34$, $SD = 9.82$; $t(936) = -3.98$, $p < .001$) betreffende vervreemding. De grootte van het effect van de verschillen in de gemiddelden (mean difference = -2.21 , 95% CI: $[-3.29, -1.12]$) was klein ($\eta^2 = .015$). Er was geen significant verschil tussen mannen en vrouwen met betrekking tot controle ($t(1048) = -1.34$, $p = .181$).

De gemiddeldes op de subschalen van de RRP (zie Figuur 1), weergegeven per ouderschapsstijl, variëren bij vervreemding van 8.00 tot 26.36 en van 6.46 tot 24.29 bij controle. Dit betekent dat de kwaliteit van de herinnerde ouderschapsstijl in deze gezonde steekproef sterk fluctueert en de verschillen met de ouderschapsstijl herinnerd als het meest problematisch (vervreemding + controle +) groot zijn ten opzichte van de ouderschapsstijl

herinnerd als niet problematisch (vervreemding – controle –). Uit de One-Way ANOVAs (zie Figuur 2) blijkt dat respondenten die een sterkere mate van vervreemding en controle van hun ouders herinneren ook significant meer uitputting ($\eta^2 = .056$) en distantie ($\eta^2 = .039$) en minder competentie ($\eta^2 = .030$) rapporteren dan de groep met een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch (controle – vervreemding –) (zie Figuur 2). Respondenten in de groep met de ouderschapsstijl herinnerd als het meest problematisch (controle + vervreemding +) rapporteerden relatief gezien het meeste een burn-out (23%) ten opzichte van controle + vervreemding – (14%), controle – vervreemding + (18%) en controle – vervreemding – (8%). Hieruit blijkt bovendien dat de groepen waarbij één van de twee dimensies wordt herinnerd als ongunstig in verhouding vaker een burn-out rapporteren (respectievelijk 14% en 18%) dan de groep met een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch (8%).

Pearson correlatie is gebruikt om de relaties tussen de subschalen van herinnerd ouderschap en de subschalen van burn-out te onderzoeken (zie Tabel 2). Er worden kleine correlatiecoëfficiënten gevonden tussen vervreemding en controle van de RRP en uitputting, distantie en competentie van de UBOS-A die significant zijn. De richting van de correlatie sluit aan bij de verwachting: als het ouderschap wordt herinnerd als problematisch (een hogere score) betreffende controle of vervreemding gaat dit samen met meer uitputting (UBOS U; respectievelijk $r = .25, p < .001$; $r = .28, p < .001$) en distantie (UBOS-D; respectievelijk $r = .22, p < .001$; $r = .21, p < .001$) wat meer burn-out symptomen impliceert (zie Tabel 2). Hieruit kan geconcludeerd worden dat controle en vervreemding allebei bijdragen aan het rapporteren van een burn-out. Tegelijkertijd is er negatieve samenhang zichtbaar tussen controle en vervreemding van de RRP en competentie (UBOS-C; $r = -.16, p < .001$ en $r = -.17, p < .001$). Dit komt overeen met de verwachting want ouderschap herinnerd als problematisch (een hogere score) wordt geassocieerd met minder competentie. Dit sluit aan bij de gegevens in Tabel 1 waarbij respondenten met een

ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch vaker hoog opgeleid zijn wat gerelateerd is aan competentie. Tevens sluit dit aan bij de gegevens in Figuur 2 want een hogere score op vervreemding en controle (RRP) gaat samen met een significant lagere score op competentie (UBOS-C) en een significant hogere score op uitputting (UBOS-U) en distantie (UBOS-D).

Ouderschapsstijl en burn-out

Een hiërarchische logistische regressieanalyse is uitgevoerd om het effect van een aantal factoren op de waarschijnlijkheid te beoordelen dat iemand een burn-out rapporteert. Hiervoor wordt gekeken naar het totaaloordeel van de subschalen van de UBOS-A waaruit het oordeel wel of geen burn-out volgt. Er wordt voldaan aan de assumptie van steekproefgrootte en de assumptie van multicollineariteit wordt niet geschonden. Het model bevatte vijf onafhankelijke variabelen (herinnerde ouderschapsstijl, sociale steun in de vorm van een partner, leeftijd, geslacht en opleidingsniveau). Het volledige model met alle predictoren erin was statistisch significant, $\chi^2(7, N = 1017) = 31.50, p < .001$, Hosmer-Lemeshow Goodness of Fit Test $p = .36$), wat erop wijst dat het model onderscheid kan maken tussen respondenten met en zonder burn-out. Het gehele model verklaarde 6% (Nagelkerke R^2) van de variantie in burn-out. Zoals zichtbaar in Tabel 3 draagt ouderschapsstijl significant bij aan het voorspellen van burn-out.

Specifiek blijkt dat een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch (vervreemding – controle –) beschermt tegen een burn-out: voor allebei de ouderschapsstijlen waarbij sterke vervreemding wordt herinnerd (vervreemding + controle – en vervreemding + controle +), werd er een significant positief effect gevonden op de kans op burn-out. De ouderschapsstijl die herinnerd wordt als het meest problematisch (controle + vervreemding+) heeft ook de grootste OR (OR = 3.04, 95% CI [1.73, 5.37], $p = < .001$) wat betekent dat de kans dat respondenten een burn-out rapporteren drie keer groter is voor respondenten die een

ouderschapsstijl herinneren als problematisch dan voor respondenten die de ouderschapsstijl herinneren als niet problematisch. Het valt op dat de ouderschapsstijl waarbij een hoge mate van controle herinnerd wordt wel significant bijdraagt aan het voorspellen van burn-out in stap 1 (OR = 1.78, 95% CI [1.03, 3.06]) en stap 2 [OR = 1.74, 95% CI [1.01, 3.01]] maar net niet meer als er gecontroleerd wordt voor demografische variabelen (OR = 1.68, 95% CI [0.97, 2.90]) (zie Tabel 3). Er is dus wel een trend zichtbaar voor herinnerde controle van ouders op burn-out. Hypothese 1 wordt bevestigd: ‘als de herinnerde ouderschapsstijl van beide ouders positief is, is er significant minder kans op een burn-out.’

Ouderschapsstijl, partner en burn-out

Er zijn independent samples *t*-tests uitgevoerd om te bekijken of het hebben van een partner samenhangt met lagere niveaus van burn-outklachten en verschillen in herinnerde ouderschapsstijl (zie Tabel 4). Het hebben van een partner heeft een beschermend effect: de respondenten met een partner rapporteren significant minder symptomen betreffende uitputting (UBOS-U) en distantie (UBOS-D) en rapporteren meer competentie (UBOS-C) dan respondenten zonder partner. De volgende analyses illustreren dit: er is een significant verschil gevonden voor vervreemding (RRP) (mean difference = 1.5, $p = .035$) en voor alle drie de subschalen van de UBOS-A (mean difference uitputting = -0.19, $p = .033$; distantie = -0.23, $p = .022$; competentie = 0.03, $p = .001$). Er wordt een klein effect gevonden voor uitputting ($\eta^2 = .04$) en distantie ($\eta^2 = .017$).

Uit de hiërarchische logistische regressieanalyse (zie Tabel 3) blijkt bovendien dat het hebben van een partner, bovenop en gecontroleerd voor ouderschapsstijl, bijdraagt aan het voorspellen van burn-out (OR = 0.57, 95% CI [0.37, 0.90]). Het hebben van een partner heeft een beschermend effect: zelfs als de ouderschapsstijl wordt herinnerd als problematisch heeft het hebben van een partner een beschermende functie waardoor de kans op een burn-out

afneemt. Als er gecontroleerd wordt voor demografische variabelen blijft het beschermende effect van een partner vrijwel gelijk ($OR = 0.54$, 95% CI [0.34, 0.86]). Dit effect is vervolgens apart bekeken voor mannen en vrouwen. In tegenstelling tot de verwachtingen op basis van hypothese 2 heeft het beschermend effect van sociale steun in de vorm van een partner in deze studie een groter effect voor vrouwen ($\beta = -7.50$ (0.32), $p = .018$, $OR = 0.47$, 95% CI [0.26, 0.88]) dan mannen ($\beta = -0.34$ (0.38), $p = .36$, $OR = 0.72$, 95% CI [0.35, 1.47]) en is alleen het beschermend effect van sociale steun door een partner voor vrouwen significant.

Betreft de OR van ouderschapsstijl zijn er minimale verschillen zichtbaar nadat er gecontroleerd wordt voor het hebben van een partner (zie Tabel 3). Hieruit kan geconcludeerd worden dat sociale steun in de vorm van een partner de relatie tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out niet modereert.

Het block met demografische variabelen (leeftijd, geslacht en opleidingsniveau) draagt niet significant bij aan het voorspellen van burn-out (block $p = .258$). Wel is er een trend zichtbaar voor opleidingsniveau: ten opzichte van MBO'ers of lager opgeleiden, hebben HBO en hoger opgeleiden minder kans op burn-out ($\beta -0.38$ (0.22), $p = .08$, $OR = 0.68$, 95% CI [0.44, 1.05]) (zie Tabel 3).

Hypothese 2 'als de herinnerde ouderschapsstijl van beide ouders negatief is, heeft het hebben van een partner een beschermende functie voor het krijgen van een burn-out' wordt bevestigd.

Discussie

Het doel van deze studie was een antwoord te verkrijgen op de vraagstelling ‘Hangt herinnerde ouderschapsstijl samen met een burn-out en wordt deze relatie gemodereerd door het hebben van een partner?’

Ouderschapsstijl en burn-out

Ouderschapsstijl en burn-out blijken samen te hangen in een Westerse, gezonde steekproef. De bevinding dat ouderschapsstijl en burn-out samenhangen, sluit aan bij de Koreaanse studie (Shin et al., 2012). Hierin bleek dat de ouderschapsstijl waarbij er overdreven gecontroleerd werd en er weinig responsiviteit was, wordt geassocieerd met een verhoogde kans op burn-out ten opzichte van de stijl waarbij ouders niet overdreven controleerden en er veel responsiviteit was. Een soortgelijk effect wordt gevonden in deze studie: een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch heeft een beschermend effect op burn-out en de ouderschapsstijl die herinnerd wordt als het meest problematisch vergroot de kans op burn-out het sterkst. In Aziatische culturen wordt in vergelijking met Westerse culturen echter meer waarde gehecht aan prestaties (Huan et al., 2008). Tevens blijkt dat respondenten uit Japan en Taiwan hogere niveaus van burn-out rapporteren dan Noord-Amerikanen (Golembiewski et al., 1996). Mogelijk is het effect van ouderschapsstijl op burn-out daarom wel aanwezig maar minder sterk in een Westerse dan in een Aziatisch steekproef.

Dat ouderschapsstijl en burn-out samenhangen, kan mogelijk verklaard worden doordat ouderschapsstijl gerelateerd is aan verminderd psychisch welzijn (LeMoyne & Buchanan, 2011) en psychopathologische aandoeningen (Kendler et al., 2000). Specifiek blijken er problemen bij emotieregulatie (Fischer et al., 2007), heeft een persoon minder ‘self-efficacy’ (Givertz & Segrin, 2012) en hangt ouderschapsstijl samen met persoonlijkheids-trekken als afhankelijkheid en neuroticisme (Montgomery, 2010). Ook verminderde

zelfredzaamheid (Steinberg et al., 1992) en verminderd zelfvertrouwen worden met een problematische ouderschapsstijl geassocieerd (Martínez et al., 2007).

Daarnaast blijkt ouderschapsstijl gerelateerd aan coping. Disfunctionele coping blijkt gerelateerd aan burn-out (Ahola et al., 2006; Antoniou et al., 2013; Van Dierendonck et al., 1998). In deze studie is de directe relatie tussen ouderschapsstijl en burn-out onderzocht. Mogelijk bestaat er een mediërend effect van copingstijl: wellicht draagt een ouderschapsstijl die herinnerd wordt als disfunctioneel bij aan een verminderde mate van adaptief copen wat de kans op burn-out vergroot. Dit sluit ook aan bij de bevinding dat een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch geassocieerd wordt met meer competentie. Dat de ouderschapsdimensie vervreemding een grotere invloed lijkt uit te oefenen op burn-out dan controle is mogelijk te verklaren doordat een koude en harde ouderschapsstijl geassocieerd wordt met verminderde zelfredzaamheid (Steinberg et al., 1992) en verminderd zelfvertrouwen (Martínez et al., 2007). Zelfredzaamheid en zelfvertrouwen zijn belangrijke factoren voor coping bij werkgerelateerde stress waardoor vervreemding van ouders mogelijk grotere gevolgen heeft op burn-out.

Controle door ouders bleek wel samen te hangen met burn-out in deze studie maar het effect van controle op burn-out bleek niet significant na controle voor demografische variabelen. In de Koreaanse studie (Shin et al., 2012) hing controle specifiek samen met uitputting. Uitputting is de eerste stap voor het ontwikkelen van een burn-out (Leiter & Maslach, 1988). Mogelijk is er daarom wel samenhang zichtbaar tussen controle en uitputting maar niet tussen controle en burn-out omdat dan ook het effect van distantie en competentie wordt meegenomen. Ook demografische variabelen als geslacht en opleidingsniveau kunnen bijdragen aan verhoogde niveaus van uitputting (Maslach et al., 2001). Er is daarom aanvullend onderzoek nodig om de relatie tussen de dimensie controle van herinnerd ouderschap en burn-out te onderzoeken.

Een alternatieve verklaring waarmee rekening gehouden moet worden bij het interpreteren van de gevonden resultaten is dat ouderlijke zorg ook gerelateerd is aan gezondheidsgedrag waaronder fysieke inspanning en daarmee obesitas (Ford et al., 2011) en alcoholgebruik (Aquilino & Supple, 2001). Dit kan op zichzelf de kans op burn-out vergroten (Ahola et al., 2012).

Ouderschapsstijl, partner en burn-out

Sociale steun door een partner blijkt de relatie tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out niet te modereren maar heeft wel een beschermend effect tegen burn-out. Dit bevestigt eerder onderzoek waarbij meer burn-out symptomen geassocieerd worden met alleenstaand zijn (Ifeagwazi, 2006; Schaufeli & Enzmann, 1998) en een partner hebben een positief effect heeft op gezondheid (Murphy et al., 2007). Echter blijkt dat het effect van sociale steun door een partner over- of onderschat kan worden als er niet gekeken wordt naar zowel vroege als latere levensomstandigheden die van invloed kunnen zijn (Kamiya, Doyle, Henretta, & Timonen, 2013). In deze studie wordt enkel gekeken naar vroegere levensomstandigheden door ouderschapsstijl als variabele op te nemen waardoor de gevonden effecten mogelijk een over- of onderschatting van de werkelijkheid weergeven. Daarnaast blijkt dat een slechte relatie met de partner negatieve gevolgen heeft voor de gezondheid (Robles & Kiecolt-Glaser, 2003). In deze studie worden mogelijk effecten over het hoofd gezien doordat sec wordt gekeken naar het al dan niet hebben van een partner zonder dat er gekeken wordt naar de kwaliteit van de relatie. Mogelijk wordt er om deze redenen geen moderatie gevonden van sociale steun door een partner op de relatie tussen herinnerde ouderschapsstijl en burn-out. Ook is het beschermend effect van sociale steun mogelijk groter als de kwaliteit van de partnerrelatie goed is.

Bovendien blijkt dat de relatie met ouders weer van invloed is op de latere relatie met de partner. Volgens de emotionally focused therapy (EFT) is er een relatie tussen hechting in

de vroege kindertijd en latere kwaliteit van de romantische gehechtheidsrelatie met een partner (Johnson & Greenberg, 1985). Romantische partners in de volwassenheid worden vanuit het perspectief van de primaire hechtingsfiguur geïnterpreteerd. Bedreigingen voor de gehechtheidsband produceren een reeks van voorspelbare reacties, waaronder boosheid of protest, zich vastklampen, wanhoop en uiteindelijk onthechtheid (Johnson, 2007). Dit impliceert dat een disfunctionele ouder-kindrelatie consequenties heeft voor de kwaliteit van de relatie met de partner en hiermee indirect sociale steun. Als er gekeken wordt naar de kwaliteit van de relatie met de partner en herinnerde ouderschapsstijl, kunnen er mogelijk ook verbanden hiertussen gevonden worden die hun uitwerking hebben op burn-out.

In tegenstelling tot eerder onderzoek (Ahola et al., 2006) blijkt het effect van sociale steun door een partner in deze studie een sterker beschermend effect te hebben voor vrouwen. Dit gegeven komt overeen met de studie van Ifeagwazi (2006) die specifiek het effect van sociale steun voor vrouwen heeft bekeken en waaruit blijkt dat vrouwen baat hebben bij een partner als beschermende factor voor burn-out. Mogelijk kan dit verklaard worden doordat respondenten met een partner significant minder vervreemding rapporteerden. Uit de resultaten bleek dat vrouwen in vergelijking met mannen in deze steekproef significant meer vervreemding van ouders rapporteerden. Dit in tegenstelling tot eerder onderzoek waarbij geen geslachtsverschillen werden gevonden op de vervreemding- en controleschaal (Denollet et al., 2007). Het zou daarom zo kunnen zijn dat sociale steun een sterker beschermend effect heeft tegen burn-out voor vrouwen. Daarbij is het zo dat de vervreemdingschaal een gevoelsmatige focus heeft en onder andere intimiteit en het uiten van zorgen omvat (Denollet et al., 2007). Dit zijn rollen die een partner ook kan vervullen. Deze redenering sluit aan bij het gegeven dat vrouwen in de partnerrelatie betreffende sociale steun meer focussen op geestelijke gezondheid wat sterker gerelateerd is aan burn-out terwijl mannen zich meer richten op fysieke gezondheid (Rostami, Ghazinour, Nygren, Nojumi, & Richter, 2013).

Implicaties van de studie

Dit is de eerste studie in een Westerse steekproef die kijkt naar de relatie tussen ouderschapsstijl en burn-out en het modererend effect van het hebben van een partner. Een sterk punt van deze studie is dat het, ondanks het cross-sectionele design, toch aannemelijk is om causaliteit vast te stellen doordat er specifiek gebruik is gemaakt van herinnerde ouderschapsstijl bij volwassen respondenten. Een ander sterk punt is het gebruik van een representatieve steekproef over de gehele werkende, Nederlandse populatie. Eerder onderzoek werd vooral gedaan met behulp van de Maslach Burn-out Inventory die alleen geschikt was voor beroepen die werken met mensen (Maslach & Jackson, 1981). Ook is er gebruik gemaakt van gestandaardiseerde meetinstrumenten om betrouwbaarheid en validiteit te waarborgen. Zelfs in deze gezonde onderzoekspopulatie met een grote diversiteit aan beroepen werden er effecten gevonden. Een ander sterk punt is dat burn-out een relevant onderzoeksonderwerp is in tijden waarin de werkomgeving snel verandert (Ahola et al., 2006; Schaufeli & Greenglass, 2001) en ten tijde van economische crisis (Hackert, Linssen, & Schmeets, 2012). Zowel de wetenschap als de maatschappij is zodoende gebaat bij kennisvergroting op dit vlak.

Er zijn echter een aantal beperkingen aan deze studie. Ten eerste is het mogelijk dat het invullen van de ene vragenlijst het antwoord op de andere lijst heeft beïnvloed hoewel onderzoek dit idee niet waarschijnlijk acht (Brewin, Andrews, & Gotlib, 1993; Moritz, Gläscher, & Brassen, 2005). Ten tweede is er voor ouderschapsstijl gebruik gemaakt van retrospectie waardoor geheugenbias zou kunnen optreden (Yarrow, Campbell, & Burton, 1970). Het blijkt echter niet waarschijnlijk dat autobiografisch geheugen wordt beïnvloed door geheugenbias (Brewin et al., 1993; Hardt & Rutter, 2004). Een derde beperking aan dit onderzoek is dat er maar één informant geraadpleegd is om de ouderschapsstijl in beeld te brengen. Een soortgelijke beperking vloeit voort uit het gebruik van de UBOS-A omdat er hier enkel gebruik wordt gemaakt van zelfbeoordeling. Ten vierde zijn mogelijk subjecten

over het hoofd gezien die werkloos waren door ernstige burn-out symptomen want de UBOS-A is niet geschikt voor werklozen. Ten slotte is er enkel onderzoek gedaan naar twee dimensies van ouderschapsstijl. Er zijn ook andere ouderlijke gedragingen die invloed kunnen uitoefenen zoals omgang met prestatiedruk en zelfeffectiviteit. De betrouwbaarheid van de gevonden resultaten lijkt voldoende. Er is gebruik gemaakt van gestandaardiseerde meetinstrumenten en onderzoek naar de kwaliteit van deze meetinstrumenten om de betrouwbaarheid te kunnen beoordelen.

Het lijkt aannemelijk dat de resultaten betreft de samenhang tussen ouderschapsstijl en burn-out en het beschermend effect van het hebben van een partner te generaliseren zijn naar andere gezonde, Westerse populaties. Wat betreft het beschermend effect van een partner: hierbij is enkel te generaliseren dat het een beschermend effect heeft maar de sterkte van dit effect kan op basis van deze studie niet zondermeer vastgesteld worden. Toekomstig onderzoek naar de kwaliteit van de partnerrelatie is hiervoor van belang.

Het is in het algemeen belang van de maatschappij om inzicht te verwerven in de oorzaken van burn-out om hier adequaat op te kunnen anticiperen met het oog op volksgezondheid en kostenbesparing. Burn-out blijkt namelijk negatief samen te hangen met kwaliteit van leven (Vicentic et al., 2013) en positief samen te hangen met het de kans op het ontwikkelen van mentale stoornissen (Schaufeli & Greenglass, 2001). De resultaten van dit onderzoek bevestigen de waarde van een goede ouder-kindrelatie. De behandeling van burn-out heeft grotendeels een individuele focus (Ahola et al., 2007). Klinische implicaties van de studie zijn daarom ouderschapsstijl te betrekken in de behandeling bij burn-out. Indien beschikbaar kan sociale steun door een partner ingezet worden bij de behandeling van burn-out (Van Dierendonck et al., 1998). Mogelijk kan ook de emotionally focused therapy (EFT) (Johnson, 2007) ingezet worden voor het behandelen van burn-out gezien de relatie van beiden met herinnerde ouderschapsstijl.

Een aanbeveling voor vervolgonderzoek is te onderzoeken of coping een mediërende rol speelt tussen ouderschapsstijl en burn-out. Ook zijn er in andere studies geslachtsverschillen gevonden betreffende coping met stress en herinnerde ouderschapsstijl (Kouzoupis et al., 2012; Rothrauff et al., 2009). Het is daarom aan te bevelen in de toekomst te onderzoeken of dit ook geldt in relatie met burn-out. Specifiek dient onderzocht te worden of er geslachtsverschillen bestaan betreffende de vervreemdingschaal en het beschermend effect van sociale steun op burn-out. Ook is het belangrijk dat de kwaliteit van de partnerrelatie wordt meegenomen als variabele (Robles & Kiecolt-Glaser, 2003) gezien dit invloed kan hebben op de mate waarin sociale steun wordt ervaren en dit de relatie tussen burn-out en herinnerde ouderschapsstijl kan modereren. Ook controle voor latere levensomstandigheden is van belang als gekeken wordt naar de invloed van sociale steun door een partner (Kamiya et al., 2013). Eveneens zou een crossculturele studie interessante resultaten kunnen opleveren betreffende de sterkte van de samenhang tussen ouderschapsstijl en burn-out in verschillende culturen (Golembiewski et al., 1996; Huan et al., 2008). Tot slot is het raadzaam een replicatie van deze studie op te zetten om aanvullend bewijs te verzamelen voor de samenhang tussen ouderschapsstijl en burn-out en het beschermend effect hierop van sociale steun door een partner.

Conclusie

Herinnerde ouderschapsstijl en burn-out hangen samen in een Westerse, gezonde steekproef. Een ouderschapsstijl herinnerd als niet problematisch beschermt tegen burn-out. Specifiek blijkt dat vervreemding van ouders samenhangt met een verhoogde kans op burn-out. Het hebben van een partner, en hiermee sociale steun, heeft een beschermend effect op deze relatie. De groep die een partner heeft, heeft een verminderde kans op burn-out. Er wordt echter geen moderatie aangetoond tussen ouderschapsstijl en burn-out door het hebben van een partner. Toekomstig onderzoek is nodig om dit effect te repliceren.

Referenties

- Ahola, K., Honkonen, T., Isometsä, E., Kalimo, R., Nykyri, E., Koskinen, S., . . .
Lönnqvist, J. (2006). Burnout in the general population: Results from the Finnish Health 2000 Study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 41, 11-17. doi: 10.1007/s00127-005-0011-5
- Ahola, K., Honkonen, T., Virtanen, M., Kivimäki, M., Isometsä, E., Aromaa, A., & Lönnqvist, J. (2007). Interventions in relation to occupational burnout: The population-based Health 2000 Study. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 49, 943-952. doi: 10.1097/JOM.0b013e31813736e3
- Ahola, K., Pulkki-Råback, L., Kouvonen, A., Rossi, H., Aromaa, A., & Lönnqvist, J. (2012). Burnout and behavior-related health risk factors: Results from the population-based Finnish Health 2000 Study. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 54, 17-22. doi: 10.1097/JOM.0b013e31823ea9d9
- Amato, P., & Booth, A. (1997). *A generation at risk: Growing up in an era of family upheaval*. Cambridge, MA: Harvard University Press. Ontleend aan www.google.nl/books/
- Antoniou, A.-S., Ploumpi, A., & Ntalla, M. (2013). Occupational stress and professional burnout in teachers of primary and secondary education: The role of coping strategies. *Psychology*, 4, 349-355. doi: 10.4236/psych.2013.43A051
- Aquilino, W., & Supple, A. (2001). Long-term effects of parenting practices during adolescence on well-being outcomes in young adulthood. *Journal of Family Issues*, 22, 289-308. doi: 10.1177/019251301022003002
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4, 1-103. doi: 10.1037/h0030372

- Bowlby, J. (1969). *Attachment*. New York, NY: Basic books. Ontleend aan <http://books.google.com/>
- Brewin, C., Andrews, B., & Gotlib, I. (1993). Psychopathology and early experience: A reappraisal of retrospective reports. *Psychological Bulletin*, 113, 82-98. doi: 10.1037/0033-2909.113.1.82
- Brown, S., Bulanda, J., & Lee, G. (2005). The significance of nonmarital cohabitation: Marital status and mental health benefits among middle-aged and older adults. *Journals of Gerontology*, 60, 21-29. doi: 10.1093/geronb/60.1.S21
- Campbell, N., Perry, S., Maertz, C., Allen, D., & Griffeth, R. (2013). All you need is ... resources: The effects of justice and support on burnout and turnover. *Human Relations*, 66, 759-782. doi: 10.1177/0018726712462614
- Chapman, D., Whitfield, C., Felitti, V., Dube, S., Edwards, V., & Anda, R. (2004). Adverse childhood experiences and the risk of depressive disorders in adulthood. *Journal of Affective Disorders*, 82, 217-225. doi: 10.1016/j.jad.2003.12.013
- Denollet, J., Smolderen, K., Van den Broek, K., & Pedersen, S. (2007). The 10-item Remembered Relationship with Parents (RRP10) scale: Two-factor model and association with adult depressive symptoms. *Journal of Affective Disorders*, 100, 179-189. doi: 10.1016/j.jad.2006.10.009
- Dong, M., Giles, W., Felitti, J., Dube, S., Williams, J., Chapman, D., & Anda, R. (2004). Insights into causal pathways for ischemic heart disease: Adverse childhood experiences study. *Circulation*, 110, 1761-1766. doi: 10.1161/01.CIR.0000143074.54995.7F
- Driessen, M., & Hooftman, W. (2010). *Meer werknemers met burn-outklachten*. Ontleend aan www.cbs.nl/

- Dykstra, P., & De Jong Gierveld, J. (2004). Gender and marital-history differences in emotional and social loneliness among Dutch older adults. *Canadian Journal of Aging*, 23, 141-155. doi: 10.1353/cja.2004.0018
- Dyrbye, L., Thomas, M., Huntington, J., Lawson, K., Novotny, P., Sloan, J., & Shanafelt, T. (2006). Personal life events and medical student burnout: A multicenter study. *Academic Medicine*, 81, 374-384. doi: 10.1097/00001888-200604000-00010
- Evers, A., Egberink, I., Braak, M., Frima, R., Vermeulen, C., & Van Vliet-Mulder, J. (z.j.). Utrechtse Burn-out Schaal, UBOS, 1993 – 1999. Ontleend aan <http://www.cotandocumentatie.nl/>
- Fischer, J., Forthun, L., Pidcock, B., & Dowd, D. (2007). Parent relationships, emotion regulation, psychosocial maturity and college student alcohol use problems. *Journal of Youth and Adolescence*, 36, 89-97. doi: 10.1007/s10964-006-9126-6
- Ford, E., Anda, R., Edwards, V., Perry, G., Zhao, G., Li, G., & Croft, J. (2011). Adverse childhood experiences and smoking status in five states. *Preventive Medicine*, 53, 188-193. doi: 10.1016/j.ypmed.2011.06.015
- Gandoy-Crego, M., Clemente, M., Mayán-Santos, J., & Espinosa, P. (2009). Personal determinants of burnout in nursing staff at geriatric centers. *Archives of Gerontology and Geriatrics*, 48, 246-249. doi: 10.1016/j.archger.2008.01.016
- Givertz, M., & Segrin, C. (2012). The association between overinvolved parenting and young adults' self-efficacy, psychological entitlement, and family communication. *Communication Research*. Advance online publication. doi: 10.1177/0093650212456392
- Golembiewski, R., Boudreau, R., Munzenrider, R., & Luo, H. (1996). *Global burnout: A world-wide pandemic explored by the phase model*. Greenwich, Engeland: JAI Press.

- Greenglass, E. (1993). The contribution of social support to coping strategies. *Applied Psychology*, 42, 323-340. doi: 10.1111/j.1464-0597.1993.tb00748.x
- Greenglass, E., Fiksenbaum, L., & Burke, R. (1996). Components of social support, buffering effects and burnout: Implications for psychological functioning. *Anxiety, Stress & Coping*, 9, 185-197. doi: 10.1080/10615809608249401
- Greenglass, E., Fiksenbaum, L., & Burke, R. (1994). The relationship between social support and burnout over time in teachers. *Journal of Social Behavior & Personality*, 9, 219-230.
- Hackert, M., Linssen, R., & Schmeets, H. (2012). Economische en culturele dreiging: Wie ervaart dreiging en wie niet? Ontleend aan Centraal Bureau voor de Statistiek website: www.cbs.nl/
- Hardt, J., & Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: Review of the evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45, 260-273. doi: 10.1111/j.1469-7610.2004.00218.x
- House, J., Landis, K., & Umberson, D. (1988). Social relationships and health. *Science*, 241, 540-545. doi: 10.1126/science.3399889
- Huan, V., Yeo, L., Ang, R., & Chong, W. (2008). The impact of adolescent concerns on their academic stress. *Educational Review*, 60, 169-178. doi: 10.1080/00131910801934045
- Ifeagwazi, C. (2006). The influence of marital status on self-report of symptoms of psychological burnout among nurses. *OMEGA*, 52, 359-373. doi: 10.2190/DNBR-8E28-JXTM-MEAW
- Johnson, S. (2007). A new era for couple therapy: Theory, research, and practice in concert. *Journal of Systemic Therapies*, 26, 5-16. doi: 10.1521/jsyt.2007.26.4.5
- Johnson, S., & Greenberg, L. (1985). Differential effects of experiential and problem-solving interventions in resolving marital conflict. *Journal of Consulting and Clinical*

- Psychology*, 53, 175-184. doi: 10.1037/0022-006X.53.2.175
- Kamiya, Y., Doyle, M., Henretta, J., & Timonen, V. (2013). Depressive symptoms among older adults: The impact of early and later life circumstances and marital status. *Aging & Mental Health*, 17, 349-357. doi: 10.1080/13607863.2012.747078
- Kendler, K., Myers, J., & Prescott, C. (2000). Parenting and adult mood, anxiety and substance use disorders in female twins: An epidemiological multi-informant, retrospective study. *Psychological Medicine*, 30, 281-294. doi: 10.1017/S0033291799001889
- Kouzoupis, A., Lyrakos, D., Kokras, N., Panagiotarakou, M., Syrigos, K., & Papadimitriou, G. (2012). Dysfunctional remembered parenting in oncology outpatients affects psychological distress symptoms in a gender-specific manner. *Stress and Health*, 28, 381-388. doi: 10.1002/smi.2460
- Lamb, M. (2012). Mothers, fathers, families, and circumstances: Factors affecting children's adjustment. *Applied Developmental Science*, 16, 98-111. doi: 10.1080/10888691.2012.667344
- Leiter, M., & Maslach, C. (1988). The impact of interpersonal environment of burnout and organizational commitment. *Journal of Organizational Behavior*, 9, 297-308. doi: 10.1002/job.4030090402
- LeMoyne, T., & Buchanan, T. (2011). Does “hovering” matter? Helicopter parenting and its effect on well-being. *Sociological Spectrum*, 31, 399-418. doi: 10.1080/02732173.2011.574038
- Luecken, L., Rodriguez, A., & Appelhans, B. (2005). Cardiovascular stress responses in young adulthood associated with family-of-origin relationship experiences. *Psychosomatic Medicine*, 67, 514-521. doi: 10.1097/01.psy.0000160466.10397.18

- Martínez, I., García, J., & Yubero, S. (2007). Parenting styles and adolescents' self-esteem in Brazil. *Psychological Reports, 100*, 731-745. doi: 10.2466/PRO.100.3.731-745
- Maslach, C., & Jackson, S. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Organizational Behaviour, 2*, 99-113. doi: 10.1002/job.4030020205
- Maslach, C., Schaufeli, W., & Leiter, M. (2001). Job burnout. *Annual Review of Psychology, 52*, 397-422. doi: 10.1146/annurev.psych.52.1.397
- Montgomery, N. (2010). *The negative impact of helicopter parenting on personality*.
Ontleend aan <http://www.psychologicalscience.org/>
- Moritz, S., Gläsker, J., & Brassen, S. (2005). Investigation of mood-congruent false and true memory recognition in depression. *Depression and Anxiety, 21*, 9-17.
doi: 10.1002/da.20054
- Murphy, M., Grundy, E., & Kalogirou, S. (2007). The increase in marital status differences in mortality up to the oldest age in seven European countries 1990-1999. *Population Studies, 61*, 287-298. doi: 10.1080/00324720701524466
- Parker, G. (1979). Parental characteristics in relation to depressive disorders. *The British Journal of Psychiatry, 134*, 138-147. doi: 10.1192/bjp.134.2.138
- Robles, T., & Kiecolt-Glaser, J. (2003). The physiology of marriage: Pathways to health. *Physiology & Behavior, 79*, 409-416. doi: 10.1016/S0031-9384(03)00160-4
- Rostami, A., Ghazinour, M., Nygren, L., Nojumi, M., & Richter, J. (2013). Health-related quality of life, marital satisfaction, and social support in medical staff in Iran. *Applied Research in Quality of Life, 8*, 385-402. doi: 10.1007/s11482-012-9190-x
- Rothrauff, T., Cooney, T., & An, J. (2009). Remembered parenting styles and adjustment in middle and late adulthood. *The Journals of Gerontology, 64B*, 137-146. doi: 10.1093/geronb/gbn008

- Schaufeli, W., & Enzmann, D. (1998). *The burnout companion to study and practice: A critical analysis*. Londen, Engeland: Taylor & Francis.
- Schaufeli, W., & Greenglass, E. (2001). Introduction to special issue on burnout and health. *Psychology & Health*, 16, 501-510. doi: 10.1080/08870440108405523
- Schaufeli, W., Leiter, M., Maslach, C., & Jackson, S. (1996). The Maslach Burnout Inventory - General Survey. In C. Maslach, S. Jackson, & M. Leiter (Eds.), *The Maslach Burnout Inventory – Test Manual* (Third ed.) (pp. 22-26). Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Schaufeli, W., Maslach, C., & Marek, T. (Eds.) (1993). *Professional burnout: Recent developments in theory and research*. Philadelphia, PA: Taylor & Francis. Ontleend aan www.amazon.com/
- Schaufeli, W., & Peeters, M. (2000). Job stress and burnout among correctional officers: A literature review. *International Journal of Stress Management*, 7, 19-48. doi: 10.1023/A:1009514731657
- Schaufeli, W., & Van Dierendonck, D. (1994). Burnout, een begrip gemeten: De Nederlandse versie van de Maslach Burnout Inventory (MBI-NL). *Gedrag & Gezondheid*, 22, 153-172.
- Segrin, C., Wosidlo, A., Givertz, M., Bauer, A., & Murphy, M. (2012). The association between overparenting, parent-child communication, and entitlement and adaptive traits in adult children. *Family Relations*, 61, 237-252. doi: 10.1111/j.1741-3729.2011.00689.x
- Shin, H., Lee, J., Kim, B., & Lee, S. (2012). Students' perceptions of parental bonding styles and their academic burnout. *Asia Pacific Education Review*, 13, 509-517. doi: 10.1007/s12564-012-9218-9

- Steinberg, L., Lamborn, S., Dornbusch, S., & Darling, N. (1992). Impact of parenting practices on adolescent achievement: Authoritative parenting, school involvement, and encouragement to succeed. *Child Development*, 63, 1266-1281. doi: 10.1111/j.1467-8624.1992.tb01694.x
- UBOS, Utrechtse Burnout Schaal (z.j.). Ontleend aan <http://www.pearsonclinical.nl/ubos-utrechtse-burnout-schaal/>
- Van Dierendonck, D., Schaufeli, W., & Buunk, B. (1998). The evaluation of an individual burnout intervention program: The role of inequity and social support. *Journal of Applied Psychology*, 83, 392-407. doi: 10.1037/0021-9010.83.3.392
- Vicentic, S., Gasic, M., Milovanovic, A., Tosevski, D., Nenadovic, M., Damjanovic, A., . . . Jovanovic, A. (2013). Burnout, quality of life and emotional profile in general practitioners and psychiatrists. *Work*, 45, 129-138.
- Yarrow, M., Campbell, J., & Burton, R. (1970). Recollections of childhood: A study of the retrospective method. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 35, 1-83. doi: 10.2307/1165649
- Zellars, K., Perrewé, P., & Hochwarter, W. (2000). Burnout in health care: The role of the five factors of personality. *Journal of Applied Social Psychology*, 30, 1570-1598. doi: 10.1111/j.1559-1816.2000.tb02456.x

Tabel 1

Tabel 1

Demografische Variabelen Ingedeeld op Herinnerde Ouderschapsstijl

Score op RRP	Controle – Vervreemding –	Controle + Vervreemding –	Controle – Vervreemding +	Controle + Vervreemding +
Geslacht man **	56	56	38	38
Leeftijd < 45 jaar	58	60	53	55
Met partner	84	81	73	78
Opleidingsniveau $\geq$ HBO *	41	32	31	30
<i>N</i> = 1103	<i>n</i> = 707	<i>n</i> = 149	<i>n</i> = 93	<i>n</i> = 92

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$, weergegeven in percentages tenzij anders aangegeven

Tabel 2

Tabel 2

Pearson Correlaties tussen Herinnerd Ouderschapsstijl en Burn-out per Subschaal

Schaal	1	2	3	4	5
1. Totaal Controle (RRP)	–	.52 ** [.47, .57]	.25 ** [.19, .31]	.22 ** [.15, .28]	-.16 ** [-.23, -.10]
2. Totaal Vervreemding (RRP)		–	.28 ** [.21, .33]	.21 ** [.14, .26]	-.17 ** [-.23, -.11]
3. Totaal Uitputting (UBOS-U)			–	.52 ** [.45, .58]	-.307 ** [-.38, -.24]
4. Totaal Distantie (UBOS-D)				–	-.44 ** [-.50, -.38]
5. Totaal Competentie (UBOS-C)					–

Noot. ** $p < .01$, Bootstrap 95% CIs gerapporteerd tussen haakjes

Tabel 3

Tabel 3

Resultaten van de Hiërarchische Logistische Regressieanalyse op Burn-out

Stap	Variabelen	OR	95% CI	<i>p</i>
1	Herinnerde ouderschapsstijl (Controle – Vervreemding –)			
	Controle + Vervreemding –	1.78	[1.03, 3.06]	.038
	Controle – Vervreemding +	2.59	[1.43, 4.68]	.002
	Controle + Vervreemding +	3.29	[1.88, 5.73]	<.001
2	Herinnerde ouderschapsstijl (Controle – Vervreemding –)			
	Controle + Vervreemding –	1.74	[1.01, 3.01]	.046
	Controle – Vervreemding +	2.44	[1.34, 4.44]	.003
	Controle + Vervreemding +	3.20	[1.83, 5.61]	<.001
	Partner (zonder)	0.57	[0.37, 0.90]	.016
3	Herinnerde ouderschapsstijl (Controle – Vervreemding –)			
	Controle + Vervreemding –	1.68	[0.97, 2.90]	.065
	Controle – Vervreemding +	2.33	[1.27, 4.27]	.006
	Controle + Vervreemding +	3.04	[1.73, 5.37]	<.001
	Partner (zonder)	0.54	[0.34, 0.86]	.009
	Leeftijd	1.00	[0.99, 1.02]	.338
	Geslacht (Man)	1.00	[0.67, 1.49]	.996
	Opleidingsniveau (< HBO)	0.68	[0.44, 1.05]	.081

Noot. Referentiegroep staat tussen haakjes

Tabel 4

Tabel 4

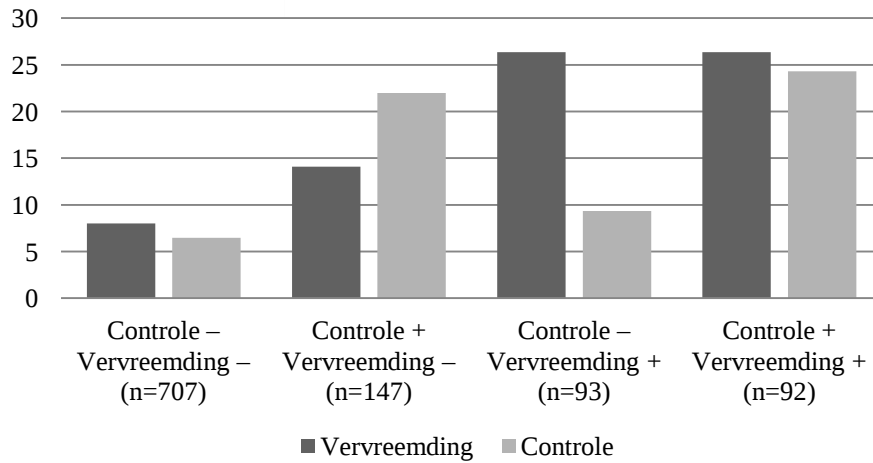
Karakteristieken van de Steekproef Gesorteerd op Partner

	Wel partner (<i>n</i> = 902)	Geen partner (<i>n</i> = 200)	<i>p</i>	η^2
RRP subschalen				
Vervreemding	11.87 (8.76)	13.37 (9.35)	.035	.004
Controle	10.46 (8.46)	10.97 (8.75)	.452	<0.001
UBOS-A subschalen				
Uitputting	1.33 (1.14)	1.52 (1.21)	.033	.004
Distantie	1.07 (1.05)	1.30 (1.31)	.022	.017
Competentie	4.63 (0.93)	4.35 (1.08)	.001	.040

Noot. Data weergegeven door *M* (*SD*), *p* = tweezijdig getoetst

Figuur 1

Figuur 1
Scores op Subschalen Herinnerd Ouderschap per Ouderschapsstijl

Figuur 2

Figuur 2
Scores op Subscales van Burnout per Ouderschapsstijl

